

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی

برنامه

دوره کارشناسی آزاد

فلسفه

فهرست مطالب

فصل ۱) اصول حاکم بر تدوین برنامه

۱-۱. برخورد علمی با برنامه ریزی درسی با تأکید بر مدیریت پویا

۲-۱. تأکید بر محتوی اصلی برنامه

۳-۱. کارآمدی و خود تنظیمی آموزشی

۴-۱. تأکید بر اهمیت پژوهش

فصل ۲) تعاریف واژگان و ساختار برنامه

۱-۲. برخی از پیامدهای اصول حاکم

۲-۲. تعاریف واژگان

۳-۲. ساختار برنامه

فصل ۳) برنامه مقطع کارشناسی فلسفه

۱-۳. جدول ۱: دروس عمومی

۲-۳. جدول ۲: دروس پایه

۳-۳. جدول ۳: دروس اصلی و تخصصی

۴-۳. جدول ۴: دروس اختیاری

فصل ۴) سرفصل دروس

۴-۱. سرفصل دروس پایه رشته «فلسفه»

۴-۲. سرفصل دروس اصلی و تخصصی رشته «فلسفه»

۴-۳. سرفصل دروس اختیاری رشته «فلسفه»

فصل ۵) جدول سایر پیشنهادها جهت اجرای مناسب تر برنامه

فصل ۱

اصول حاکم بر تدوین برنامه

برنامه حاضر بر مبنای «اصول حاکم بر تدوین برنامه های درسی دانشگاهی» مصوب جلسه شماره ۲-۶۹۶ مورخ ۸۷/۸/۱۱ شورای برنامه ریزی (آموزش عالی) تنظیم شده است. در این راستا، در این فصل با تأکید بر برخی از این اصول و پیامدهای آن، برخی ویژگی های اصلی برنامه مورد توجه قرار خواهد گرفت.

۱-۱. برخورد علمی با برنامه ریزی درسی با تأکید بر مدیریت پویا

۱-۱-۱. در تنظیم و تدوین برنامه تلاش شده است که کلیه اجزا برنامه اعم از ساختار یا محتوی بر پایه دلایل و نتایج حاصل از اصول حاکم تعیین شوند. به همین دلیل طراحی برنامه بر مبنای یک فرایند منطقی صورت گرفته و در نهایت اهداف هر بخش از برنامه دقیقاً بیان شده و سپس بر اساس آن تکمیل شده است.

۱-۱-۲. در تدوین برنامه، اصول مدیریت پویا و استفاده از «خود تنظیمی» مورد تأکید قرار گرفته و از تکیه بر پیش فرض های ساختاری یا مدیریتی در رابطه با تضمین کیفیت تا حد امکان پرهیز شده است. در این دیدگاه تضمین حداقل های آموزشی در چارچوب مصوب برنامه و از طریق وزارت علوم، تحقیقات و فناوری صورت گرفته و تضمین مابقی استانداردها با تنظیمات و اجرای مابقی برنامه بر عهده مجری خواهد بود.

۱-۲. تأکید بر محتوی اصلی برنامه

ضمن تأکید بر انعطاف پذیری، حداقل های آموزشی به عنوان محتوی اصلی برنامه در قالب دروس الزامی و انتخابی در برنامه گنجانده شده اند. در این راستا، هسته برنامه، محتوی اصلی و تخصصی هر رشته را تضمین نموده و دروس مشترک پایه معلومات عمومی و جامعیت علمی برنامه را در یک پایه خاص تضمین می کند.

۱-۳. کارآمدی و خود تنظیمی آموزشی

۱-۳-۱. عدم همگونی دانشجویان پذیرفته شده در دانشگاه ها، بالاخص در رشته های علوم و انگیزه ها، علایق و استعداد های متفاوت این گونه دانشجویان مدنظر قرار گرفته است. (مخصوصاً در شرایط فعلی که پذیرش به صورت متمرکز از طریق کنکور سراسری صورت می پذیرد.)

۱-۳-۲. آینده شغلی و بالاخص محدودیت های موجود در بازار کار و تغییرات موجود در این زمینه با توجه به توانایی های متفاوت دانشجویان پذیرفته شده، مدنظر قرار گرفته است.

- ۱-۳-۳. توانایی‌های مختلف دانشگاه‌ها در زیرشاخه‌های مختلف رشته‌های مورد نظر و همچنین مزیت‌های بومی و تنوع کادر هیئت علمی آموزشی و پژوهشی، مدنظر قرار گرفته است.
- ۱-۳-۴. عدم امکان بازنگری مستمر و متمرکز در کشور مورد توجه قرار داشته و عامل‌های متضمن «خود تنظیمی» برنامه با بازخورد منفی در جهت اعمال عوامل لازم برای بازنگری در دروس و استاندارد آن‌ها، تأمین هیئت علمی در رشته‌های مورد نظر جامعه و بازار کار و نظایر آن مدنظر قرار گرفته است.
- ۱-۳-۵. تنوع علایق و همچنین ایجاد محمل مناسب جهت ادامه تحصیل در رشته‌های «بین‌رشته‌ای» (*interdisciplinary*) با تأکید بر عدم لزوم تصویب برنامه‌های متعدد مدنظر قرار گرفته است.

۱-۴. تأکید بر اهمیت پژوهش

- ضمن تأکید بر لزوم ارائه مناسب برنامه با استانداردهای مورد نظر،
- ۱-۴-۱. استفاده بهینه از وقت استادان و عدم تشویق در ایجاد دروس تکراری مدنظر قرار گرفته است. امکان ارائه دروس متنوع و تخصصی با تأکید بر لزوم ایجاد زمان لازم برای استادان جهت به‌روز ماندن و پرداختن به پژوهش مورد توجه قرار گرفته است.
- ۱-۴-۲. تضمین تشکیل آسان و بدون مشکل کلاس‌ها و عدم تشویق ارائه مکرر یا موازی کلاس‌ها مورد توجه قرار گرفته است.
- ۱-۴-۳. تشکیل کلاس‌ها با تنوع دانشجویی (در حد امکان) به جهت آشنایی بیشتر دانشجویان با رشته‌های مجاور و مشابه و اغنا بیشتر کلاس‌ها و تمرکززدایی علمی مدنظر قرار گرفته است.

فصل ۲

تعاریف واژگان و ساختار برنامه

در این فصل ابتدا به بررسی پیامدهای اصول مطروحه در فصل ۱ پرداخته و سپس ساختار کلی برنامه را بر مبنای موارد مذکور ارائه خواهیم کرد.

۱-۲. برخی از پیامدهای اصول حاکم

برخی پیامدهای این اصول عبارتند از:

۱-۱-۲. چارچوب برنامه باید دارای یک ساختار کلی از پیش تعیین شده که در آن فقط حداقل‌های لازم تثبیت شده باشند، باشد و تعیین مابقی جزئیات باید در اختیار مجری قرار گیرد.

۲-۱-۲. برنامه باید دارای یک ساختار بلوک-بلوک با روند سلسله مراتبی «کلی به جزئی» باشد به این معنا که دروس بالاتر بین رشته‌های متعدد مشترک بوده و به تدریج با نزول در سلسله مراتب دروس خاص‌تر مطرح می‌شوند.

۳-۱-۲. هر بلوک از برنامه باید با اهداف مشخص تنظیم شده و بر مبنای این اهداف سیاستگذاری و تکمیل شود (چه از لحاظ تعداد واحد و چه از لحاظ محتوی دروس).

۴-۱-۲. دروس اجباری در برنامه فقط در حد ضرورت و فقط به جهت تضمین حداقل‌های آموزشی ظاهر می‌شوند و مابقی دروس باید در یک قالب انعطاف پذیر با اهداف مشخص ارائه شوند.

۵-۱-۲. برنامه باید شامل یک «هسته» مشخص که تضمین کننده حداقل‌های لازم در هر رشته است باشد.

۶-۱-۲. برنامه باید دارای یک بخش با حجم مناسبی مرتبط با دروس اختیاری/کهاد باشد.

۲-۲. تعاریف واژگان

در این بخش به تعریف واژگان مورد استفاده در این برنامه می‌پردازیم.

۱-۲-۲. برنامه

به برنامه ارائه شده در این مجموعه و جزئیات محتوی و مقررات مربوطه اشاره دارد، که در سطح وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت اجرا در کلیه دانشگاهها مصوب می‌شود. (این مفهوم با برنامه درسی که نهایتاً در هر یک از دانشگاهها اجرا خواهد شد متفاوت است).

۲-۲-۲. مجموعه آموزشی

عبارت از مجموعه‌ای از رشته‌های مختلف است که دارای جنبه‌های مشترک علمی-آموزشی هستند و اساساً در برنامه درسی آنها وجود دروس مشترک امکانپذیر است.

۲-۲-۳. ضوابط «در/اختیار/دانشگاه»

ضوابطی در برنامه درسی هستند که توسط مرجع ذی صلاح در دانشگاه تثبیت شده و پس از آن رعایت آنها در زیر مجموعه‌های مربوطه (نظیر دانشکده-گروه-دانشجو) الزامی است. اختیار تعیین این ضوابط می‌تواند به زیر مجموعه‌های مربوطه با رعایت سلسله مراتب تفویض شود، مگر عبارت «فقط در/اختیار/دانشگاه» به کار رفته باشد. (مثال: نظیر معافیت دروس و ...)

۲-۲-۴. ضوابط «در/اختیار/دانشکده»

مشابه ۲-۲-۳ ولی در رابطه با «دانشکده» تعریف می‌شود.

۲-۲-۵. ضوابط «در اختیار گروه»

مشابه ۲-۲-۳ ولی در رابطه با «گروه» تعریف می‌شود. چنانچه در دانشکده‌ای گروه وجود نداشته باشد تصمیم‌گیری در مورد اختیارات مربوطه به عهده دانشکده خواهد بود.

۲-۲-۶. ضوابط «در/اختیار/دانشجو»

ضوابطی در برنامه درسی هستند که اساساً در چارچوب سایر مقررات بدون محدودیت ویژه و در اختیار دانشجو هستند. (هدایت استاد راهنما از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.)

۲-۲-۷. درس «الزامی»

درسی است که با سرفصل معین در برنامه مشخص شده و اخذ آن با رعایت سایر مقررات برنامه توسط دانشجو الزامی است.

۲-۲-۸. درس «انتخابی»

درسی است که اخذ آن با رعایت سایر مقررات برنامه از بین جدولی از دروس که چارچوب آن توسط برنامه مشخص شده است، الزامی است.

۲-۲-۹. درس «اختیاری»

درسی است که اخذ آن با رعایت سایر مقررات «در/اختیار/دانشجو» است.

۲-۲-۱۰. درس «پیشنیاز»

درسی است که اخذ و قبولی در آن قبل از درس دیگری الزامی باشد.

۲-۲-۱۱. درس «همنیاز»

درسی است که اخذ آن همزمان با یا قبل از درس دیگری صورت می پذیرد.

۲-۲-۱۲. درس «پایه»

درسی است که در برنامه به دلیل آماده نمودن دانشجو به منظور گذراندن دروس اصلی و تخصصی رشته و یا به علت افزایش اطلاعات و تقویت بنیه علمی و عملی او و همچنین درک بهتر سایر دروس ارائه می شود.

۲-۲-۱۳. «گروه»

کوچکترین واحد آموزشی است که برنامه را در یک رشته اجرا خواهد کرد. چنانچه در ساختار دانشگاه «گروه» موجود نباشد، کلیه وظایف و اختیارات به دانشکده منتقل می شود.

۲-۳. ساختار برنامه

● با توجه به اصول طرح شده در فصل ۱ و پیامدهای این اصول، ساختار کلی برنامه در قالب جدول ۱ شامل بخش‌های زیر ارائه می شود.

- دروس عمومی (جدول شماره ۱) ۲۰ واحد

- دروس پایه (جدول شماره ۲) ۱۸ واحد

- دروس اصلی و تخصصی (جدول شماره ۳) ۸۶ واحد

- دروس اختیاری (جدول شماره ۴) ۱۰ واحد

جمع: ۱۳۴ واحد

فصل ۳

برنامه مقطع کارشناسی فلسفه

۳-۱. جدول ۱: دروس عمومی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۱	معارف اسلامی (۱)	۲	۳۴	-	۳۴
۲	معارف اسلامی (۲)	۲	۳۴	-	۳۴
۳	اخلاق و تربیت اسلامی (۱ و ۲)	۳	۵۱	-	۵۱
۵	تاریخ اسلام	۲	۳۴	-	۳۴
۶	فارسی (۱)	۲	۳۴	-	۳۴
۷	فارسی (۲)	۲	۳۴	-	۳۴
۸	زبان خارجی (۱) (نظری و عملی)	۲	۳۴	۱۷	۵۱
۹	تربیت بدنی (۱)	۱	-	۳۴	۳۴
۱۰	زبان خارجی (۲) (نظری و عملی)	۲	۳۴	۱۷	۵۱
۱۰	تربیت بدنی (۲)	۱	-	۳۴	۳۴
*۱۱	انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن از قرن سیزدهم				
*۱۲	متون اسلامی (آیات و احادیث)	۴	۶۸		۶۸
*۱۳	زیست‌شناسی				
	جمع	۲۰	۳۲۳	۱۳۶	۴۵۹

* دروس بندهای ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ هریک دارای ارزش ۲ واحد بوده و ۲ درس از این سه درس باید توسط دانشجو انتخاب و گذرانده شود..

۲-۳. جدول ۲: دروس پایه

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش نیاز با زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۱	جامعه‌شناسی (۱)	۲	۳۴		۳۴	- -
۲	روان‌شناسی عمومی (۱)	۲	۳۴		۳۴	- -
۳	روان‌شناسی عمومی (۲)	۲	۳۴		۳۴	روان‌شناسی عمومی (۱) - -
۴	زبان خارجی (۱)	۲	۳۴		۳۴	- -
۵	زبان خارجی (۲)	۲	۳۴		۳۴	زبان خارجی (۱) - -
۶	زبان عربی (۱)	۲	۳۴		۳۴	- -
۷	زبان عربی (۲)	۲	۳۴		۳۴	زبان عربی (۱) - -
۸	علم اصول (۱)	۲	۳۴		۳۴	- -
۹	علم و تمدن در اسلام	۲	۳۴		۳۴	- -
جمع						
		۱۸	۳۰۴		۳۰۴	

• ۳-۳. جدول ۳: دروس اصلی و تخصصی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش نیاز با زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۱	اخلاق در تفکر اسلامی	۲	۳۴		۳۴	- -
۲	تاریخ فلسفه از بیکن تا هیوم	۴	۶۸		۶۸	تاریخ فلسفه قرون وسطی تا رنسانس
۳	تاریخ فلسفه از کانت تا نیمه دوم قرن نوزدهم	۴	۶۸		۶۸	تاریخ فلسفه از بیکن تا هیوم
۴	تاریخ فلسفه اسلامی (۱) (از آغاز تا ابن رشد)	۴	۶۸		۶۸	- -
۵	تاریخ فلسفه اسلامی (۲) (بعد از ابن رشد تا عصر حاضر)	۴	۶۸		۶۸	تاریخ فلسفه اسلامی (۱) (از آغاز تا ابن رشد)
۶	تاریخ فلسفه جدید و معاصر	۲	۳۴		۳۴	تاریخ فلسفه از کانت تا نیمه دوم قرن نوزدهم
۷	تاریخ فلسفه قرون وسطی تا رنسانس	۴	۶۸		۶۸	تاریخ فلسفه یونان (۲) (از ارسطو تا افلاطون)
۸	تاریخ فلسفه یونان (۱) (از آغاز تا افلاطون)	۴	۶۸		۶۸	- -
۹	تاریخ فلسفه یونان (۲) (از ارسطو تا افلاطون)	۴	۶۸		۶۸	تاریخ فلسفه یونان (۱) (از آغاز تا افلاطون)
۱۰	عرفان نظری	۴	۶۸		۶۸	- -
۱۱	علم کلام (۱)	۴	۶۸		۶۸	- -
۱۲	فلسفه اخلاق در تفکر غربی	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۳	فلسفه اسلامی (۱)	۴	۶۸		۶۸	- -

برنامه دوره کارشناسی آزاد فلسفه

۱۴	فلسفه اسلامی (۲)	۴	۶۸	۶۸	- -
۱۵	فلسفه علوم (۱)	۲	۳۴	۳۴	- -
۱۶	فلسفه علوم (۲)	۲	۳۴	۳۴	فلسفه علوم (۱) -
۱۷	فلسفه معاصر و مکاتب جدید قرن بیستم	۴	۶۸	۶۸	- -
۱۸	متافیزیک در غرب	۴	۶۸	۶۸	- -
۱۹	متون فلسفی به زبان خارجی (۱)	۴	۶۸	۶۸	- -
۲۰	متون فلسفی به زبان خارجی (۲)	۴	۶۸	۶۸	متون فلسفی به زبان خارجی (۱)
۲۱	متون فلسفی به زبان عربی (۱)	۴	۶۸	۶۸	- -
۲۲	متون فلسفی به زبان عربی (۲)	۴	۶۸	۶۸	متون فلسفی به زبان عربی (۱)
۲۳	منطق جدید	۲	۳۴	۳۴	- -
۲۴	منطق قدیم (۱)	۴	۶۸	۶۸	- -
۲۵	منطق قدیم (۲)	۲	۳۴	۳۴	منطق قدیم (۱)
جمع		۸۶	۱۴۶۲	۱۴۶۲	

• ۳-۴. جدول ۴: دروس اختیاری*

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش نیاز با زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۱	اصطلاح‌شناسی فلسفی (فارسی - عربی - زبان خارجی)	۲	۳۴		۳۴	- -
۲	تاریخ ادیان	۲	۳۴		۳۴	- -
۳	تفکر در شرق آسیا (چین و هند)	۲	۳۴		۳۴	- -
۴	جامعه‌شناسی (۲)	۲	۳۴		۳۴	جامعه‌شناسی (۱)
۵	زیبائی‌شناسی و فلسفه هنر	۲	۳۴		۳۴	
۶	شناخت ادیان	۲	۳۴		۳۴	- -
۷	عربی (۳)	۲	۳۴		۳۴	- -
۸	عرفان عملی	۲	۳۴		۳۴	- -
۹	علم اصول (۲)	۲	۳۴		۳۴	علم اصول (۱) - -
۱۰	علم کلام (۲)	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۱	فلسفه تاریخ	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۲	فلسفه تطبیقی	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۳	فلسفه تعلیم و تربیت	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۴	فلسفه سیاست	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۵	منتخب متون کلامی و فلسفی (به زبان فارسی)	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۶	مکاتب جدید روان‌شناسی	۲	۳۴		۳۴	- -
جمع		۳۲	۵۴۴		۵۴۴	

*هر دانشجو تنها ۱۰ واحد اختیاری می‌گذراند.